

Tolnai Olívia
doktorandusz

PTE ÁJK Doktori Iskola

A hajléktalanság szabályozása az Alaptörvény hetedik módosítás előtt és napjainkban*

I. Bevezetés

A hajléktalanság szabályozása napjaink egyik legaktuálisabb témája, ami több okra vezethető vissza. Egyrészt a témában nemrég történt Alaptörvény és törvény módosítás még friss változásnak tekinthető, mely nem csak módosulásával hívta fel magára a figyelmet, hanem tartalmának erkölcsi, etikai megítélése, értelmezése ketté osztotta mind a jogászokat, mind a közvéleményt. Másrészt a hajléktalanság témájának aktualitása mindig fennáll, mivel közvetve nem csak a fedél nélkül élőket érinti, hanem a társadalom minden tagjára kihatással van a hajléktalan emberek tartózkodási helyének kijelölése, a közbiztonság és a közrend fenntartása által.

Témaválasztásom a téma aktualitása mellett, melynek indokait fentebb részleteztem, saját érdeklődési körömön és korábbi kutatásaimon alapul. Korábbi kutatómunkám során több szempontból is foglalkoztam a hajléktalanság kérdésével mind elméleti, mind gyakorlati szempontból. A hajléktalanokra vonatkozó szabályozás, illetve az ahhoz kapcsolódó döntések és esetek megvizsgálása mellett igyekeztem feltárni a hajléktalanság gyakorlati problémáit, mely során több részükre kialakított menedékhelyet látogattam meg, ahol alkalmam nyílt hosszas beszélgetéseket folytatni az ott elszállásolt hajléktalanoknak és a mellettük dolgozó szociális munkásokkal is. Az akkor gyűjtött gyakorlati tapasztalataimat, jelen tanulmány megírása során is fel kívánom használni.

A tanulmány megírása során a 2012. január 1., azaz Magyarország Alaptörvényének (továbbiakban: Alaptörvény) hatálybalépése utáni időszakot vizsgálom. A kutatási anyag

megírása során bemutatom a hetedik alkotmánymódosítás előtti és az azt követő szabályozást az önkormányzati rendeletekről egészen az Alaptörvényig, megvizsgálom az ezekhez kapcsolódó jogeseteket, bírósági döntéseket, illetve megtörtént eseteken, gyakorlati példákon keresztül feltárom a korábbi és a jelenlegi szabályozás visszasságait, hiányosságait, előnyeit.

A tanulmány négy fő részre tagozódik. Az első, bevezető rész, tartalmazza a témaválasztásom indokolását, továbbá bemutatja a dolgozatot és annak témáját. A tanulmány második része a hetedik alaptörvény módosítás előtti időszakot szabályozását, problémáit és jellemző eseteit mutatja be. A harmadik rész elsőként a 2018. 10. 15-én hatályba lépő új Alaptörvényi rendelkezéseket, az ezekkel járó további jogszabályváltozásokat mutatja be, majd kitér az ebből adódó bírósági ügyekre, az Alkotmánybírósághoz benyújtott indítványokra és az Alkotmánybíróság döntésére. Az Alkotmánybíróság határozatának vizsgálata egy önálló tanulmány témája, így a határozattal és a hozzá kapcsolódó indítványokkal csak a szükséges mértékben kívánok foglalkozni. A negyedik fő részt pedig a tanulmány zárórésze alkotja.

Természetesen a dolgozat megírása során nem törekedhettem a teljességre, mivel a témában számtalan különböző jogesetet találhatunk, illetve több ügyben tárgyalások még napjainkba is folynak, de remélem, hogy összességében sikerül egy átfogó képet nyújtanom a hajléktalanság szabályozása és annak problémái kapcsán.

II. A hajléktalanság szabályozása az Alaptörvény hetedik módosítása előtt

A hajléktalanság szabályozásából eredő problémák már az Alaptörvény elfogadása és hatályba lépése előtti időszakra vezethetők vissza, mely időszak nem képezi jelen tanulmány témáját. Összességében azonban

* A tanulmány megírása az Igazságügyi Minisztérium jogászképzés színvonalának emelését célzó programjai keretében valósult meg.
2019/2.

elmondható, hogy az Alaptörvény előtti időszakhoz képest egy pozitív változás keletkezett. Az Alaptörvény 2018. október 15. előtti rendelkezési az az előtti, illetve utáni szabályozáshoz képest nagyobb mértékben biztosították a hajléktalanok számára a szabadságot, illetve védték jogaikat.

1. Az Alaptörvény szabályozása a hajléktalanok vonatkozásában 2018. október 15. előtt

Az Alaptörvény a 2018. október 15-én hatályba lépő módosítása előtt a hajléktalanok és az életvitelszerű közterületen tartózkodás tekintetében a következő rendelkezéseket tartalmazta:

„XXII. cikk (1) Magyarország törekszik arra, hogy az emberhez méltó lakhatás feltételeit és a közszolgáltatásokhoz való hozzáférést mindenki számára biztosítsa.

(2) Az emberhez méltó lakhatás feltételeinek a megteremtését az állam és a helyi önkormányzatok azzal is segítik, hogy törekszenek valamennyi hajlék nélküli élő személy számára szállást biztosítani.

(3) Törvény vagy helyi önkormányzat rendelete a közrend, a közbiztonság, a közegészség és a kulturális értékek védelme érdekében, a közterület meghatározott részére vonatkozóan jogellenessé minősítheti az életvitelszerűen megvalósuló közterületi tartózkodást.”¹

A XXII. cikk (1) bekezdésének vonatkozásában fontos kiemelni, hogy Magyarország nem vállal kötelezettséget a méltó lakhatás feltételeinek megteremtésére, csupán törekszik annak biztosítására. Ugyanígy a törekszik szó olvasható a (2) bekezdésben, mely szerint az állam és a helyi önkormányzatok törekednek minden hajléktalan személy számára szállást biztosítani. A törekszik szóval ezen rendelkezéseket kifejeznek egyfajta akaratot, célt, az itt leírtak biztosítására, azonban semmiféle kötelezettségét, garanciát nem vállalnak arra az esetre, ha ez nem valósulna meg.

A (3) bekezdés szerint bizonyos keretek közt törvény vagy önkormányzati rendelet jogellenessé minősítheti és korlátozhatja az életvitelszerű közterületen tartózkodás. A

közterületen való életvitelszerű tartózkodás jogellenessé minősítésének korlátjaként három alkotmányos értékes határoz meg az Alaptörvény. Az életvitelszerű közterületen tartózkodás csak ezen alkotmányos értékek megsértése esetén minősíthető jogellenessé. Ezen védendő értékek a közrend, a közbiztonság és a kulturális értékek. Az Alaptörvény további korlátozó tényezőről is rendelkezik, miszerint az életvitelszerű közterületen tartózkodás csak a közterület meghatározott részén tiltható meg, a közterület egészére vonatkozóan nem.

2. A szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény alkotmánymódosítás előtti rendelkezései

Már a Szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (a továbbiakban: Szabs. tv./ szabálysértési törvény) és az Alaptörvény hatályba lépése előtt is sok probléma merült fel a hajléktalanok tevékenységeinek szabálysértéssé nyilvánítása kapcsán. Ekkor a viták nagy része a néma koldulással volt kapcsolatos. Dolgozatom a hajléktalanság problematikáját az Alaptörvény vonatkozásában vizsgálja, így az ez előtti időszak során felmerülő visszásságokat nem részletezem.

A hetedik alaptörvény-módosítás előtt a Szabs.tv. Egyrészt az életvitelszerű közterületi tartózkodás szabályainak megsértését rendelte büntetni, másrészt a koldulás büntendő eseteit, továbbá a közterületen életvitelszerű lakhatás tilalmának megszegését szabályozta.

2.1. Az életvitelszerű közterületi tartózkodás szabályainak megsértéséről

A Szabs.tv. 179/A § (1)-(3) bekezdése meghatározza, hogy mely magatartások megvalósítása esetén követhető el az életvitelszerű közterületi tartózkodás szabályainak megsértése elnevezésű szabálysértés. A törvény az

¹ Magyarország Alaptörvénye (2012. április 25.) XXII. Cikk 2019/2.

említett szakaszokban a következőket tartalmazza:

„(1) Aki a) a világörökségről szóló törvény szerinti világörökségi területnek minősülő közterületen vagy a helyi önkormányzat (2) bekezdés szerinti rendeletében meghatározott közterületen (a továbbiakban: kijelölt terület) életvitelszerűen tartózkodik, és b) a kijelölt területet [...] meghatározott személy felkérése ellenére nem hagyja el, szabálysértést követ el.

(2) A helyi önkormányzat, a fővárosi tekintetében a fővárosi önkormányzat, rendeletében kijelölheti a közrend, a közbiztonság, a közegészség és a kulturális értékek védelme érdekében a közterület meghatározott azon részeit, ahol az életvitelszerű megvalósuló közterületi tartózkodás jogellenesnek minősül.

(3) A kerületi önkormányzat tulajdonában álló közterület tekintetében a fővárosi önkormányzat rendeletében a kerületi önkormányzat a) javaslatára kijelölheti, valamint b) véleményének kikérésével kijelölheti a kerületi önkormányzat tulajdonában álló közterület azon részeit, ahol az életvitelszerűen megvalósuló közterületen tartózkodás jogellenesnek minősül.”

A fentiekből tehát jól látható, hogy a Szabs.tv. 179/A.§ szakasza az Alaptörvényben meghatározottakkal összhangban, az alaptörvényi elvek érdekében, azaz a közrend, a közbiztonság, a közegészség és a kulturális értékek védelmében rendeli büntetni az életvitelszerű közterületi tartózkodást, továbbá meghatározza azon területek kijelölésének a módját, melyeken a tárgyi magatartás megvalósítható.

A 179/A.§ (4) bekezdése az életvitelszerű tartózkodás fogalmát határozza meg a következőképpen:

„(4) Az (1) bekezdés alkalmazásában életvitelszerű tartózkodásnak tekinthető minden olyan magatartás, amely alapján megállapítható, hogy a kijelölt területen való életvitelszerű tartózkodás a lakó- és tartózkodási hely, valamint egyéb szállásra való visszatérés szándéka nélkül, a kijelölt területen huzamos tartózkodás érdekében valósul meg, és a kijelölt területen való tartózkodás körülményeiből, vagy a magatartásból arra lehet következtetni, hogy a jellemzően lakóhelyeül szolgáló kijelölt területen végzett tevékenységét – különösen alvás, tisztálkodás, étkezés,

öltözködés, állattartás- az elkövető a kijelölt területen rövid időnként visszatérően és rendszeresen végzi.”

A jelenlegi szabályozáshoz hasonlóan a szabálysértési törvény korábban sem határozta meg pontosan az életvitelszerű közterületen tartózkodás szabályát. A fogalom nem tartalmaz taxatív felsorolást az ezt megvalósító magatartásokról, csupán példálózó jelleggel sorol fel néhányat, mint az alvás, étkezés, tisztálkodás, öltözködés, illetve az állattartás. A felsorolás mellett hivatkozik a szállásra való visszatérés szándékának hiányára, illetve a rendszerességre. Összességében megállapítható, hogy a jogalkotó nem határozza meg a közterület életvitelszerű tartózkodás fogalmát, csupán példálózó jelleggel felsorol bizonyos magatartásokat, illetve körülményeket, melyekből e tevékenységre lehet következtetni.

2.2. A közterületen életvitelszerű lakhatás tilalmának megszegéséről

A szabálysértési törvény 186. § szakasza a közterületen életvitelszerű lakhatás tilalmának megszegését, mint szabálysértést határozta meg. A korábbiakban a törvény a következőket tartalmazta:

„186. § (1) Aki a közterület belterületét rendeltetésétől eltérő módon, életvitelszerű lakhatás céljára használja, illetve életvitelszerű lakhatáshoz használt ingóságokat közterületen tárol, szabálysértést követ el.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott szabálysértés nem állapítható meg, ha a feladat ellátására kötelezett önkormányzat a hajléktalan-ellátás feltételeit nem biztosítja.

(3) Az (1) bekezdésben meghatározott szabálysértés miatt a közterület-felügyelő is szabhat ki helyszíni bírságot.”

A szabálysértési törvény 186.§ szakaszát azonban az Alkotmánybíróság 38/2018 (XI. 14.) határozata megsemmisítette, így a fenti rendelkezés 2012. XI. 15-én hatályát veszítette³.

² 2012. évi II. törvény a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről

³ 38/2012. (XI.14.) AB határozat. Forrás: <http://public.mkab.hu/dev/dontesek.nsf/0/1C19F4D0CFDE32FBC1257ADA00524FF1?OpenDocument> (A letöltés dátuma: 2019. 12. 02.)

2.3. A koldulásról

A szabálysértési törvény 185.§ szakasza a koldulást, mint szabálysértést határozza meg. A törvény ezzel kapcsolatban a következőket tartalmazta:

„185.§ (1) *Aki gyermekkorú személy társaságában koldul, szabálysértést követ el.*

(2) *Aki közterületen vagy nyilvános helyen, olyan módon koldul, hogy a járókelőket, illetve nyilvános helyek jelenlévőket pénz átadása céljából leszólítja, továbbá az is, aki házról házra, illetve lakásról lakásra járva kéreget, szabálysértést követ el.*”

A törvény 185.§ szakaszából tehát jól látható, hogy a jogalkotó nem minden kolduló magatartást rendel büntetni. Szabálysértést követ el, aki gyermekkorú személy társaságában koldul, továbbá aki nyilvános helyen mások leszólításával vagy házról házra járva koldul. Az egyszerű, úgynevezett néma koldulás, mely nem jár mások zaklatásával, nem minősül szabálysértésnek, azaz nem büntetendő magatartásforma.

3. A szabályozás kapcsán felmerülő problémák a gyakorlatban

A 2018. október 15. napját, azaz a hetedik alaptörvény módosítás hatálybalépését megelőző időszakban a problémák az önkormányzati rendeletekkel kapcsolatban jelentkeztek. A szabályozással kapcsolatos visszasságok két fő csoportra oszlottak. Egyrészt az Alaptörvény rendelkezéseinek ellenére az önkormányzatok rendeleteikben gyakran tiltották az életvitelszerű közterületen tartózkodást általánosan, illetve ezzel együttesen az ingóságok közterület való tárolását, a település egészére vonatkozóan, másrészt a guberálást, mint közösségellenes magatartást tiltották meg rendeleteikben. Bizonyos települések tekintetében azonban felmerült egy harmadik problémacsoport is, melyben a Szabs. tv. szerint nem büntetendő ún. néma koldulást rendelték büntetni.

3.1. A kaposvári rendeletek

A hajléktalanság tekintetében Kaposváron több olyan önkormányzati rendelet is elfogadásra került, melyek tartalma több szempontból is megkérdőjelezhetőnek bizonyult. Dolgozatomban Kaposvár tekintetében kettő rendeletet kívánok vizsgálni, egyrészt *Kaposvár Megyei Jogú Város Önkormányzat szabálysértésekről* szóló 33/2005. (VI. 27.) számú önkormányzati rendeletét, mely még az Alaptörvény hatálybalépése előtt megsemmisítésre került, azonban előzményként szolgál a második rendelet, azaz *Kaposvár Megyei Jogú Város Önkormányzatának* 7/2013. (III. 4.) önkormányzati rendeletének ügyéhez.

3.1.1. Kaposvár I.

Kaposvár Megyei Jogú Város Önkormányzat szabálysértésekről szóló 33/2005. (VI. 27.) számú önkormányzati rendelete a közösségi együttélés alapvető szabályairól elnevezésű rendelet az első, a fent említett visszasságokat tartalmazó rendelet. A rendelet 4. alcíme a közrend elleni magatartásokat szabályozza, mely többek közt a kolduló tevékenység vonatkozásában tartalmaz tiltás.

A rendelet 7.§-a szerint: „*Aki kolduló, kéregető tevékenységet e rendelet mellékletében meghatározott területeken folytat, szabálysértést követ el és harmincezer forintig terjedő pénzbírsággal sújtható.*” A tárgyi szakasz érzékelhető különbséget tartalmaz a szabálysértési törvény korábban idézett 185.§ szakaszához (2.3. bekezdés) képest. Kaposvár rendelete ugyanis nem tartalmazza a Szabs. tv. által felállított kritérium rendszert, mely szerint a koldulás gyermekkorú személy társaságában, illetve a Szabs. tv. 185.§ (2) bekezdésében meghatározott magatartások valamelyikével valósít meg szabálysértést. Kaposvár rendelete ezeket a többletfeltételeket figyelmen kívül hagyva határozza meg a koldulást, mint szabálysértési tevékenységet, azaz a rendelet bármilyen fajta kolduló tevékenységet, így tehát a “néma koldulást” is, szabálysértésnek nyilvánít.

Ugyanezen rendelet 14.§ (2) bekezdése a guberálásra, mint szabálysértésre vonatkozóan tartalmaz rendelkezést, miszerint: *“Aki a közterületre kihelyezett gyűjtőedényzetből szemetet önt ki, vesz ki vagy abban guberál, szabálysértést követ el és harmincezer forintig terjedő pénzbírsággal sújtható.”*

Álláspontom szerint a fent hivatkozott mindkét szakasz alkotmányellenes, mert szabálysértéssé nyilvánít egy nem büntetendő magatartásformát és ezzel az önkormányzat túllépi az Alaptörvényben meghatározott jogalkotási hatáskörét⁴. A rendeletben megfogalmazott magatartásformák azért sem büntethetők, mert hiányzik a társadalomra veszélyességük, illetve sem a közrendet, sem mások jogait nem sértik.

A guberálást tiltó rendelet véleményem szerint továbbá ellentétes az Alaptörvény B)⁵ Cikkével, azaz a jogállamiság követelményével, mivel az sérti a normavilágosság követelményét, ugyanis a benne foglalt magatartások nincsenek egyértelműen körülhatárolva. Egy egyszerű példán keresztül levezetve a 14.§ szakaszban megfogalmazottak szerint szabálysértést követ el, aki a szemetesből szemetet kivisz, kiönt vagy guberál. Elsőként felmerül a kérdés, hogy mi számít szemétnak. Ha szemétnak a már értéktelen, kidobandó dolgot tekintjük, akkor a meghatározás teljesen szubjektív, mert különböző érdeklődési körrel rendelkező vagy különböző anyagi helyzetben lévő személyek számára mást jelentenek ezek a kifejezések. Ha minden a szemétyűjtőedénybe kerülő dolgot szemétnak tekintünk, akkor a férj, aki a véletlenül kidobott jegygyűrűjét veszi ki a szemétből, szabálysértést követ el. Ezen egyszerű példán keresztül érzékeltethető, hogy a rendelet pontatlansága miatt nem alkalmazható vagy amennyiben alkalmazni kívánják, a szabálysértés megítélése szubjektív elemekre lenne visszavezethető, ami egy jogállamban ugyancsak nem megengedett.

A „szemét” kifejezés használata mellett további aggályos szóhasználatként jelenik meg a „guberálás”, mint tevékenység. A guberálás átlagos értelmezése szerint egyfajta keresés, pontosabban szemét, azaz kidobott, értéktelen dolgok között értékes, hasznosítható dolog keresése⁶. Ez a szóhasználat, konkrétabb megfogalmazás nélkül arra enged következtetni, hogy a rendelet a szegények, pontosabban a hajléktalanok magatartását tiltja, hiszen életszerűen gondolkodva a hajléktalanság képezi azt a réteget, aki számára a szemét értékes, még használható dolgokat tartalmaz.

A rendelet az Alkotmánybíróság döntése alapján végül megsemmisítésre került, azonban sajnálatos módon csupán a jogforrási hierarchiába való ütközése miatt és ne, azon tartalmi visszásságok miatt, melyek a hajléktalanság diszkriminációjához és a normavilágosság, azaz a jogállamiság sérelméhez vezetnek. Az alkotmánybíróság a rendelet 14.§ szakasza vonatkozásában megállapította, hogy az önkormányzati rendelet megalkotója túllépte jogalkotási hatáskörét, így a rendelet ezen szakaszát megsemmisítette.

3.1.2. Kaposvár II.

a) A guberálásról

Kaposvár Megyei Jogú Város Önkormányzat szabálysértésekről szóló 33/2005. (VI. 27.) számú önkormányzati rendeletének megsemmisítése után a közgyűlés átfogalmazta, majd nem sokkal később ismételve elfogadta a guberálást tiltó normát.

Kaposvár Megyei Jogú Város Önkormányzatának 7/2013. (III. 4.) önkormányzati rendelete szerint: 15.§ (2) Aki a közterületre kihelyezett, valamint az ingatlanok közös használatú területeire elhelyezett hulladékgyűjtőket –ide tartoznak az utcai szemétyűjtő edények, szelektív hulladékgyűjtő szigetek, társasházak kukái –rendeltetéstől eltérően használja, felbatalmazás nélkül elmozdítja, azokból

⁴ Magyar Köztársaság Alkotmánya 44/A.§ (1) a) <https://alkotmanybirosag.hu/alkotmany-1989/> (A letöltés dátuma: 2019. 10. 07.)

⁵ Magyar Köztársaság Alkotmánya 2.§ (1) <https://alkotmanybirosag.hu/alkotmany-1989/> (A letöltés dátuma: 2019. 12. 06.)
2019/2.

⁶ Forrás: <https://www.arcanum.hu/en/online-kiadvanyok/Lexikonok-magyar-etimologiai-szotar-F14D3/g-F2250/guberál-F23B2/> (A letöltés dátuma: 2019. 10. 17.)

kommunális hulladékot kivésv, közösségi együttélés alapvető szabályait sértő magatartást követ el”.

Az átfogalmazott és ismételt elfogadott guberálást tiltó rendelet kapcsán megállapítható, hogy a korábbi rendeletben megfogalmazott magatartásokkal azonos magatartások mellett további magatartástípusok is szankcionálásra kerültek. Az új rendelet szerint a korábbi „kivesz” magatartás mellett szerepel a hulladékgyűjtő elmozdítása és rendeltetéstől eltérő használata. A megfogalmazásban is jelentős különbség látható, mivel az új rendelet a „szemét” szó helyett már a „hulladék” kifejezést használja, továbbá az általános „gyűjtőedényzet” szóhasználatnál pontosabban fogalmaz az új rendelet, mely már a „hulladékgyűjtő” kifejezést használja. A rendelet meghatározása szerint hulladékgyűjtőnek kell tekinteni továbbá az utcai szemétyűjtő edényeket, a szelektív hulladékgyűjtő szigeteket és a társasházak kukáit is. Az átfogalmazott rendeletben már nem szerepel a guberálás szó. Az új szóhasználat bizonyos értelemben pozitívabbnak tekinthető, mivel a guberálás szó elhagyásával a rendelet általánosabb alanyi kör tevékenységét szabályozza, azaz nem kelti azt az érzetet, hogy a szóban forgó szabálysértést csak egy szegény, nincstelen hajléktalan tudja elkövetni. Azonban az új, általánosabb megfogalmazás a 3.1.1 bekezdésben felvázolt jeggyűrűs példa mellett további furcsa eseteket is eredményezhet. A rendelet értelmezési nehézségeit bizonyító újabb példaként vehetnénk a rossz szomszédok esetét, ugyanis az általam lakott településen minden hulladékszállítási napon előfordul, hogy az utcánkban lévő egyik ház tulajosa a saját szemétyűjtőedényét a szomszéd autóbeállója mellett olyan távolságra helyezi el, hogy attól a szomszédja gépjárműve az udvarból kikanyarodni nem tud. Ilyenkor a szomszéd, aki ki szeretne állni járművével, a szomszéd megkérdezése nélkül néhány méterrel arrébb tolja az említett szemétyűjtő edényt. Szigorúan értelmezve tehát magatartásával megvalósítja a tárgyalt rendelet 15.§ szakaszában meghatározott közösségi együttélés alapvető szabályait sértő magatartást, miszerint „[...] a közterületre kihelyezett, [...] hulladékgyűjtőket [...] felhatalmazás nélkül elmozdítja [...]” A fenti példában azonban láthatjuk, hogy hiába valósítja meg maradéktalanul a szomszéd a rendeletben meghatározott

magatartást, a magatartásának teljes mértékben hiányzik a társadalomra veszélyessége, melynek hiányában nem büntethető. Amennyiben olyan súlyos esetről beszélünk, hogy a szemétyűjtő áthelyezése már a társadalomra veszélyesség kritériumát is kimeríti, akkor a tevékenység véleményem szerint kivétel nélkül valamely szabálysértési vagy büntetőjogi tényállásba is ütközne (például: lopás, rongálás, sikkasztás, közlekedés biztonsági elleni bűncselekmény, stb.), így az adott rendelet szabályozása teljes mértékben értelmét vesztené.

b) A közterület rendeltetéstől eltérő használatáról

Kaposvár Megyei Jogú Város Önkormányzatának 7/2013. (III. 4.) önkormányzati rendeletének 7.§-a a koldulásra, a közterület rendeltetéstől eltérő használatára, valamint az ingóságok közterületen való tárolására vonatkozó szabályokat tartalmaz a következők szerint:

„7.§ (1) Aki kolduló, kéregető tevékenységet e rendelet mellékletében meghatározott területeken folytat és magatartása nem tartozik a szabálysértésekről szóló törvény hatálya alá, közösségi együttélés alapvető szabályait sértő magatartást követ el.

(2) Aki a közterület rendeltetésétől eltérő célú használatának általános szabályairól szóló önkormányzati rendeletben rögzítettek ellenére az ott meghatározott tevékenységet folytatja, vagy közterületet bérleti megállapodás hiányában vagy attól eltérő módon, illetve azt meghaladó mértékben használ közösségi együttélés alapvető szabályait sértő magatartást követ el.

(3) Aki életvitelszerű lakhatás céljára használt ingóságait közterületen tárolja vagy helyezi el, közösségi együttélés alapvető szabályait sértő magatartást követ el.”

Ellenben a 15.§ szakasszal, mely nem került az AB elé, a 7.§ (3) bekezdésével kapcsolatos az alapvető jogok biztos indítványozta, hogy az alkotmánybíróság vizsgálja meg és semmisítse meg a hivatkozott szakaszt.

Az alapvető jogok biztos indítványában arra hivatkozott, hogy „Az Ör. támadott rendelkezése nyilvánvalóan a közterületen életvitelszerűen tartózkodó, hajléktalan személyeket érinti, mivel számukra nem vagy csak kivételesen áll rendelkezésre a holmijuk tárolására hely (hiszen nincs lakhatásuk),

így azokat szükségszerűen maguknál tartják.”, továbbá kijelentette, hogy „az életvitelszerű közterületi lét velejáró eleme az életvitelszerű lakhatásra szolgáló ingóságok (pl. hálózsák, párna, takaró, sátor, ruhanemű stb.) közterületi tárolása, sőt e nélkül a közterületi lét el sem képzelhető” Mivel a rendelet 7.§ (3) bekezdése nem hagy szabadon használható területet a hajléktalanok számára, így ellentétes az Alaptörvénnyel, továbbá sérti a hajléktalanok emberi méltóságához való jogát, így azt meg kell semmisíteni.

Az Alkotmánybíróság a rendelet alaptörvényellenességének megállapítására és annak megsemmisítésére irányuló indítványt elutasította, tovább kijelentette, hogy indítvány nem megalapozott. Ezt a döntést az alkotmánybíróság azzal indokolta, hogy egyrészt annak, hogy valaki tárolhatja-e a közterületen a holmiját semmi köze az emberi méltóságához, másrészt a rendelte nem a hajléktalanokra vonatkozik, hanem annál egy sokkal általánosabb alanyi körre⁸. A rendeletről azonban nem derül ki, hogy az alkotmánybíróság szerint melyik ez a tágabb, általánosabb alanyi kör.

3.2. A budapesti rendelet

Miután a kaposvári rendelet nem került megsemmisítésre az alkotmánybíróság által, több nagyváros is mintaként használta az önkormányzati rendeletet. Miskolc, Szeged és több budapesti kerület is szinte szó szerint átvette a kaposvári ör. megfogalmazását.

Budapest XXI. kerületének rendelete szinte pontosan megegyezik a Kaposvár által elfogadott rendeletekkel. *Budapest XXI. Kerület Csepel Önkormányzat Képviselő-testületének 14/2015. (III.26.) önkormányzati rendelete a közterületek rendjéről és használatáról* a koldulás, illetve a hulladékgyűjtőedények használatával kapcsolatban is tartalmaz a hajléktalansághoz köthető szabályozást. A rendelet 1§ (6) bekezdésének c, pontja szerint a „koldulás: közterületen vagy nyilvános helyen pénz vagy egyéb dolog átadására szóban, írásban vagy ráutaló magatartással történő felhívás, amennyiben a cselekmény nem minősül a

magasabb szintű jogszabályokban meghatározott zaklató módon történő, illetve gyermekkel koldulásnak.”⁹ A hivatkozott első szakasz kapcsán megállapítható, hogy a Szabs.tv.-ben meghatározottakkal ellentétben egy olyan koldulási formát is büntetendőnek nyilvánít, amit a törvény nem tartalmaz, így az írásban, illetve ráutaló magatartással történő koldulást is. A rendelet 7.§ (3) bekezdésének c) pontjaként olvasható a következő rendelkezés: „Tilos a közterületre kihelyezett hulladékgyűjtőket – ideérve a szemégyűjtő edényeket, valamint a szelektív hulladékgyűjtő szigeteket is – rendeltetéstől eltérően használni, felhatalmazás nélkül, jogosulatlanul elmozdítani, azokból kommunális és egyéb hulladékot kivenni.” Ebben a szakaszban a már korábban ismertetett kaposvári mintára megalkotott „guberálást” tiltó rendelkezést olvashatjuk. Az ör. rendelkezése alanyi körében, tárgyában, illetve a felsorolt magatartásokban, kisebb mértékű eltéréssel, de megegyezik a Kaposvár önkormányzati rendeletével, így korábbi példáim alapján bármennyire is aggályosnak tekinthető, az alkotmánybíróság 3/2016. (II.22.) határozatában található érvek alapján nem tekinthető alkotmányellenesnek.

III. A hajléktalanság szabályozása az Alaptörvény hetedik módosítása után

1. Az Alaptörvény szabályozása a hajléktalanok vonatkozásában 2018. október 15. után

Az Alaptörvény rendelkezései a 2018. október 15-én hatályba lépő módosító rendelkezések szerint a következőre változtak:

„XXII. cikk (1) Az állam jogi védelemben részesíti az otthont. Magyarország törekszik arra, hogy az emberhez méltó lakhatás feltételeit és a közszolgáltatásokhoz való hozzáférést mindenki számára biztosítsa.

(2) Az emberhez méltó lakhatás feltételeinek a megteremtését, továbbá a közterület közcélú használatának védelmét az állam és a helyi önkormányzatok

rendelete. Forrás: http://njt.hu/njtonkorm.php?njtcp=eh9eg6ed1dr0eo1dt0ee9em4cj9by8c55bw4bw5bw2bz9h#_ftn_19 Letöltve: 2019.november 17.

⁷ 3/2016. (II. 22.) AB határozat

⁸ 3/2016. (II. 22.) AB határozat

⁹ Budapest XXI. Kerület Csepel Önkormányzat Képviselő-testületének 14/2015. (III.26.) önkormányzati 2019/2.

azzal is segítik, hogy töreksszenek valamennyi hajlék nélkül élő személy számára szállást biztosítani.

(3) Tilos az életvitelszerű közterületen tartózkodás.¹⁰

E szerint tehát az állam továbbra sem vállal kötelezettséget sem a méltó lakhatás, sem a hajlék nélkül élő személyek szállásának biztosítására. A XXII. Cikk a korábbiakkal megegyezően továbbra is csak célként, az állam és a helyi önkormányzatok törekvését fejezi ki a fent említett szolgáltatások biztosítása iránt.

A lényegi változást a (3) bekezdés módosulása hozta. A korábbi szabályozás meghatározta, hogy mely jogszabályokban, milyen alkotmányos érdek védelme érdekében és milyen területen van lehetőség az életvitelszerű közterületen tartózkodás megtiltására. Az Alaptörvény azt nem tiltotta, csupán megadta a lehetőséget a jogalkotónak a meghatározott feltételek melletti tiltó szabályozás megalkotására. Az Alaptörvényben található jelenlegi szabályozás egy kifejezett tiltást tartalmaz az életvitelszerű közterületen tartózkodásra vonatkozóan. A korábbi szabályozáshoz képest nem a közterület meghatározott részére szól a tiltás, hanem általánosságban véve annak egészére, továbbá nem hivatkozik semmilyen védendő értékre, illetve nem ír elő a jogalkotó számára semmiféle jogalkotási kötelezettséget. Ez a lényegi változás a szabálysértési törvény módosulását hozta magával.

2. A szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény alkotmánymódosítás előtti rendelkezései

Az Alaptörvény módosítási után a szabálysértési törvény életvitelszerű lakhatásra vonatkozó rendelkezései is módosításra kerültek. Az új szabályozás 2018. október 15-én lépett hatályba és a hajléktalanok életében jelentős változást hozott.

Az életvitelszerű lakhatással kapcsolatos a szabálysértési törvény a következő rendelkezéseket tartalmazza:

„178/B. § (1) Aki életvitelszerűen közterületen tartózkodik, az szabálysértést követ el.

(2) Mellőzni kell a szabálysértési eljárás megindítását és helyszíni figyelmeztetést kell alkalmazni, ha

a) az elkövető a rendőr felszólítására az elkövetés helyét elhagyja, vagy

b) az elkövető a jelenlévő hatóság vagy más szerv vagy szervezet felajánlott segítségét elfogadva együttműködik a hajléktalan személyek részére fenntartott ellátások igénybevétele érdekében.

(3) A helyszíni figyelmeztetéssel egyidejűleg a rendőr az elkövetőt tájékoztatja a (4) bekezdésben foglalt jogkövetkezményekről.

(4) Akit 90 napon belül 3 alkalommal a (2) bekezdés szerint a szabálysértés elkövetése miatt a helyszínen figyelmeztettek, azzal szemben az újabb elkövetéskor a szabálysértési eljárás megindítása nem melőzhető.

(5) Az (1) bekezdés alkalmazásában életvitelszerű tartózkodásnak tekinthető minden olyan magatartás, amely alapján megállapítható, hogy a közterületen való életvitelszerű tartózkodás a lakó- és tartózkodási hely, valamint egyéb szállásra való visszatérés szándéka nélkül, a közterületen való huzamos tartózkodás érdekében valósul meg, és a közterületen való tartózkodás körülményeiből, vagy a magatartásból arra lehet következtetni, hogy a jellemzően lakóhelyül szolgáló közterületen végzett tevékenységet - így különösen alvás, tisztálkodás, étkezés, öltözködés, állattartás - az elkövető a közterületen rövid időnként visszatérően és rendszeresen végzi.

(6) Az (1) bekezdésben meghatározott szabálysértés

a) miatt pénzbírság nem szabható ki,

b) elkövetésén tetten ért személlyel szemben helyszíni bírság kiszabásának nincs helye.

(7) A bíróság elé állítás érdekében az (1) bekezdésben meghatározott szabálysértés elkövetőjét a rendőrségre elő kell állítani, meg kell hallgatni és - a (11) bekezdésben meghatározott kivétellel - szabálysértési őrizetbe kell venni.

(8) A rendőrség a szabálysértési őrizet ideje alatt gondoskodik az elkövető tisztálkodásáról és tiszta ruhával történő ellátásáról.

(9) Az (1) bekezdés szerinti szabálysértés elkövetőjének előállításánál azon ingóságokat, amelyeket az elkövető nem vesz magához, de úgy nyilatkozik, hogy azokra igényt tart, valamint amelyek vonatkozásában a nyilatkozat a helyszíni intézkedés során

¹⁰ Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.) Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1100425.ATV> (A letöltés dátuma: 2019. 10. 07.) 2019/2.

nem szereszhető be, a Kormány rendeletében meghatározott szerv ideiglenes tárolásba veszi.

(10) A Kormány rendeletében meghatározott szerv a (9) bekezdés szerinti ingóságot 6 hónapig őrzi meg. A megőrzési idő leteltét követően az általános szabálysértési hatóság intézkedik az ingóságok megsemmisítése iránt. Ha az ingóság gyorsan romló, bomló, tárolhatatlan dolog, akkor azt haladéktalanul meg kell semmisíteni.

(11) Akivel szemben a 10. §-ban meghatározott elzárást kizáró ok áll fenn, azzal szemben az eljárás az előkészítő eljárást folytató szerv megszünteti.

(12) Ha a meghallgatás során az elkövető úgy nyilatkozik, hogy a közérdeklő munka végzését vállalja, akkor az előkészítő eljárást lefolytató szerv a szabálysértési őrizet ideje alatt intézkedik a foglalkoztathatósági szakvélemény beszerzése iránt.

(13) Az (1) bekezdés szerinti szabálysértés elkövetőjével szemben a szabálysértési őrizet a bíróság jogerős döntéséig, de legfeljebb a nem jogerősen kiszabott szabálysértési elzárás tartamáig tart. Az elsőfokú bíróság által nem jogerősen kiszabott közérdeklő munka büntetés esetén a szabálysértési őrizet a 14. § (2a) bekezdésében meghatározott beszámítás szerinti tartamig tart. Ha az elsőfokú bíróság figyelmeztetés intézkedést alkalmaz, az elkövetőt haladéktalanul szabadítani kell.

(14) A bíróság az elsőfokú döntését az őrizetbe vételtől számított 72 órán belül hozza meg. Az elsőfokú döntés elleni fellebbezést a végzés kihirdetését követően a tárgyaláson be kell jelenteni, amelyet a bíróságnak írásba kell foglalnia. A bíróság az iratokat haladéktalanul felterjeszti a törvényszékekhez.

(15) A bíróság a másodfokú döntését az elsőfokú döntést követő 30 napon belül hozza meg.

(16) Ha a technikai feltételek biztosítottak, akkor a bírósági eljárásban az elkövető jelenléte telekommunikációs eszköz útján is biztosítható¹¹.

3. A törvénymódosítással kapcsolatos problémák

A törvénymódosítás kapcsán számtalan probléma merült fel nem mind a tartami elemek, mind az törvény értelmezése és alkalmazása vonatkozásában. Az ezekből fakadó bizonytalanságok sértik a normavilágosság és a

jogbiztonság követelményét, így sérül a jogállamiság, melyet az Alaptörvény B) cikke¹² tartalmaz.

A törvény értelmezéséhez kapcsoló legalapvetőbb probléma az életvitelszerű lakhatás fogalmának problematikája. A törvény meghatározza az életvitelszerű lakhatás fogalmát, azonban nem tartalmaz taxatív felsorolást arra vonatkozóan, hogy mely magatartás vagy magatartások valósítják azt meg. A törvény az életvitelszerű közterület tartózkodás megvalósításaként felsorolja az alvást, a tisztálkodást, az étkezést, az öltözködést, illetve az állattartást, azonban nem határozza meg pontosan, hogy az elkövetéshez elegendő-e csupán az egyik magatartás megvalósítása, amennyiben nem, akkor mely magatartások összessége valósíthatja meg. A törvény a felsorolt magatartások elkövetéséhez a „rövid időnként visszatérően és rendszeresen végzi” többfeltétel köti, azonban itt sem kapunk pontosabb meghatározást a jogalkotótól. A „rövid időnként” és a „rendszeresen” kifejezés egy gyakori vagy folyamatos cselekményre utal, azonban pontos számot nem ad a törvény. A „visszatérően” végzett cselekmény vonatkozásában is a jogalkalmazó mérlegelésére bízta a törvényhozó, hogy a „visszatérően” szócska alatt egy konkrét helyet ért, vagy a közterületet általában. További probléma a megfogalmazásban a „lakó- és tartózkodási hely, valamint egyéb szállásra való visszatérés szándéka” kifejezés, ugyanis bizonytalanság merül fel azon hajléktalanok esetében, akik csak időlegesen veszik igénybe a melegedőhelyeket, ugyanis nincs meghatározás arra vonatkozóan, hogy a visszatérési szándéknak éjszakára vagy nappalra, esetleg mindkettőre vonatkoznia kell. Sok hajléktalan esetében felmerül ugyanis, hogy a nappalokat az utcán töltik sétálgatva, nézelődve, padokon ülve, azonban estéként bemennek az éjszakai melegedőhelyekre, amelynek címe sokszor a lakcímkártyájukon bejelentett lakcímként is szerepel. Az ő esetükben ugyanis a törvény minden egyéb szakasza megvalósul, mivel

¹¹ A szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200002.tv> (A letöltés dátuma: 2019. 10. 16.)

2019/2.

¹² Magyarország Alaptörvénye Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1100425.atv> (A letöltés dátuma: 2019. 10. 16.)

napközben az utcán étkeznek, tárolják a holmijukat és „végzik a dolguk”, gyakran el is alszanak, azonban a szállásra visszatérés szándéka mellett. Ezen hajléktalanok esetében gyakran előfordul az is, hogy megfelelő éjszakai hőmérséklet mellett nem sétálnak el minden éjszaka a nappali tartózkodási helyüktől távol eső éjszakai menedékhez, annak szolgáltatását csupán hetente néhányszor veszik igénybe. Az ő esetükben a visszatérés szándéka sem folyamatos, így még jobban megkérdőjeleződik, hogy esetük kimeríti-e az életvitelszerű közterületen lakhatás fogalmát vagy sem. A hajléktalanok esete mind-mind különböző, így véleményem szerint, ha a fenti kérdések eldöntését mind a jogalkalmazóra bizzuk, akkor túl nagy mérlegelési lehetőség biztosított számára és a döntése túlságosan szubjektívvé válhat.

A (2) bekezdés a) pontja az alkalmazással kapcsolatos problémákat vetett fel. A szabályozás szerint ugyanis „*mellőzni kell a szabálysértési eljárás megindítását és helyszíni figyelmeztetést kell alkalmazni, ha az elkövető a rendőr felszólítására az elkövetés helyét elhagyja*”, azonban a törvény nem határozza meg pontosan az elkövetés helyét, illetve, hogy milyen mértékben kell azt elhagynia az elkövetőnek. Így tehát felmerül a kérdés, hogyha egy park padján alszik egy hajléktalan, elegendő-e felállnia padról és átülni egy másikra, esetleg a parkot vagy a városrészt kell elhagynia. Mivel nincs pontosan meghatározva, hogy a közterület mely részét nevezhetjük az elkövetés helyének, így túl nagy mérlegelési lehetőséget ad a rendőrök számára a szabálysértési eljárás megindításával kapcsolatban, illetve bizonytalanságot kelt a hajléktalanokban a jogszabály betartása kapcsán.

Az eljárással kapcsolatos leggyakoribb problémát a (4) bekezdés hiányossága okozza. A (4) bekezdés ugyanis kimondja, hogy újabb elkövetéskor nem mellőzhető az eljárás megindítása azzal szemben, akit a szabálysértés elkövetése miatt 90 napon belül 3 alkalommal a helyszínen figyelmeztettek. A törvényhozó azonban nem határozta meg, hogy a két figyelmeztetesköz mennyi időnek kell eltelnie. Ez az előző, az elkövetés helyszínének problémájával együttesen komoly problémákat

vethet fel az eljárások során. Amennyiben az elkövetés helyének a fenti példa szerint a padot tekintjük, akkor elegendő, ha a hajléktalan a figyelmeztetés után egy újabb padra ül át. Mivel az életvitelszerű lakhatás fogalma sem tisztázott pontosan, így a rendőr szubjektív értelmezése során előfordulhat, hogy a padra átülve ismételten figyelmezteti a hajléktalan, majd, ha a többi pad esetében is így folytatja, akkor a figyelmeztetések akár egy délután folyamán is összegyűlhetnek.

Az előbbi tartalmi és alkalmazási problémák mellett megemlíthető még a bírósági eljárás telekommunikációval eszköz útján való biztosítása, mely ugyan semmiféle eljárásjogi vagy alkotmányossági problémát nem vet fel, de egy, már akár több évtizede az utcán élő személy számára életidegen, kellemetlen érzést kelthet. Mivel a hajléktalan személyek számára a legtöbb telekommunikációs eszköz és azok használata ismeretlen, esetükben nem tartom megfelelőnek ezt az eljárási módszert, mivel így biztonságérzetük az eljárás során csorbul.

A törvény hiányossága továbbá az állatokra vonatkozó szabályozás hiánya. Az életvitelszerű lakhatás fogalmában a jogalkotó a felsorolt magatartások közé sorolta az állattartást. A további szabályozás azonban csak a hajléktalan ingóságaira vonatkozóan tartalmaz további részletszabályokat, az állatokkal kapcsolatban nem. Így arra vonatkozóan, hogy mi történik a hajléktalan állatával, amíg ő őrzeti idejét tölti, nincs információ.

4. Az indítványok

A szabálysértési törvény 178./B § szakaszával kapcsolatosan több indítvány is érkezett az alkotmánybírósághoz, melyben az indítványozók a törvény megsemmisítését kérték.

Először három különböző bíróság, három különböző indokkal nyújtotta be indítványát az Alkotmánybírósághoz, majd civilek ún. *amicus curiae* beadványokat nyújtottak be támogatásként.

A Kaposvári Járásbíróság indítványa¹³ szerint az Alaptörvény hetedik módosítása önmagában nem teszi indokolttá az életvitelszerű közterületen tartózkodás kriminalizálását. Emellett a hajléktalan létre, mint kényszerű állapotra hivatkozik. Ebben az értelemben pedig a törvénymódosítás nem áll összhangban a jogállamisággal, azaz az Alaptörvény B) cikkével. A Kaposvári Járásbíróság szerint nem teljesülnek a szabálysértési tényállás megállapításának alkotmányos követelményei. Mivel a szabálysértés elkövetői egyértelműen egy bizonyos társadalmi csoporthoz, a hajléktalansághoz tartoznak, így a bíróság a törvényt diszkriminatívnek találja és érvelése szerint sérti az Alaptörvény XV. cikkét. A kaposvári bíróság szerint továbbá nem indokolt a törvény szerinti kötelező őrizetbe vétel, és mivel ez más szabálysértések elkövetőivel szemben nem áll fenn, a hajléktalannal szemben további diszkriminációhoz vezet.

A Székesfehérvári Járásbíróság indítványában¹⁴ részben hasonló, részben eltérő érveket sorakoztat fel. A székesfehérvári bíróság a kötelező őrizetbe vétellel kapcsolatban hiányolja a mérlegelési lehetőséget, továbbá úgy véli, hogy a megalázó bánásmód tilalmába ütközik. A bíró szerint a közrend és köznyugalom, mint alkotmányos célok, nem indokolják az új szabályozás szükségességét, mert ha a fent említett alkotmányos értékek védelmét tekintjük célnak, akkor a közterületen zajló tevékenységet többségét szankcionálni kellene, ugyanis zajjal járnak és sok esetben zavaróan hatnak a lakosság és a városkép tekintetében is. A bíró szerint továbbá szükséges lenne vizsgálni a hajléktalanság okait, azaz, hogy önszántából vagy önhibáján kívül került az utcára. A hajléktalanság ugyanis többnyire egy kényszerű állapot a hajléktalanok életében és nem szabad akaratukból jött létre. Ehhez kapcsolódva pedig szükséges szem előtt tartani,

hogy sokszor a hajléktalanszállókat is lehetőség hiányában nem veszik igénybe, ideértve például a fertőző betegségeket.

A Pesti Központi Kerületi Bíróság¹⁵ indítványa arra hivatkozik, hogy a szabad mozgáshoz és a tartózkodási hely szabad megválasztáshoz való jogot mind az Alaptörvény, mind nemzetközi egyezmények garantálják, azonban a szabálysértési törvény 178./B § szakasza korlátozza azt, ráadásul úgy, hogy az más alapjog védelméhez nem lenne szükséges. A bíró szerint nem állapítható meg az a védendő érték, ami miatt a magatartás szabálysértéssé nyilvánítása válna szükségessé. Az egyenlő bánásmód sérelmét a bíróság az előzőekhez képest a hivatkozott szakasz egy másik bekezdésében is látja, ugyanis az életvitelszerű közterület tartózkodás, mint szabálysértés esetében nincs helye pénzbírság, helyszíni bírság kiszabására. Mivel a többi szabálysértés esetében fennáll a pénzbírság lehetősége, így a bíró szerint ez a rendelkezés sérti a törvény előtti egyenlőséget. További érvként merült fel a szabályozás hiánya a szóbeli figyelmeztetések esetében. A törvény ugyanis a 90 napon belüli 3 figyelmeztetéssel kapcsolatban nem határozza meg, hogy egyes figyelmeztetések közt milyen időintervallumnak kell eltelnie és ezzel súlyos visszasságokra adhat okot.

Az ún. *amicus curiae* beadványok a fent részletezett bírói indítványok megerősítése érdekében kerültek benyújtásra.

Leilani Farha, az ENSZ különleges jelentéstevője, jelentésében¹⁶ arra hívta fel a figyelmet, hogy az új szabályozás Magyarország nemzetközi egyezményekben vállalt kötelezettségeivel. Többek közt sérti a kellő lakhatáshoz való jogot és a közterületen lakhatás kriminalizálásnak tiltásába ütközik.

¹³ A Kaposvári Járásbíróság indítványa. Forrás: http://public.mkab.hu/dev/dontesek.nsf/0/2ba8668e09472db8c1258337004bc40a/%24FILE/III_1628_0_2018_inditvany_anonim.pdf (A letöltés dátuma: 2019. 10. 18.).

¹⁴ A Székesfehérvári Járásbíróság indítványa. Forrás: http://public.mkab.hu/dev/dontesek.nsf/0/6add5f8090b38b6bc1258352003b880e/%24FILE/III_1727_0_2018_ind%C3%ADtv%C3%A1ny_anonim.pdf (A letöltés dátuma: 2019. 11. 04.) 2019/2.

¹⁵ A Pesti Központi Kerületi Bíróság indítványa. Forrás: http://public.mkab.hu/dev/dontesek.nsf/0/e1e70ec70122e47ec125834c005e5404/%24FILE/III_1704_0_2018_ind%C3%ADtv%C3%A1ny_anonim.pdf (A letöltés dátuma: 2019. 10. 05.)

¹⁶ Leilani Farha beadványa. Forrás: http://public.mkab.hu/dev/dontesek.nsf/0/2ba8668e09472db8c1258337004bc40a/%24FILE/III_1628_10_2018_amicus_UN_HR.pdf (A letöltés dátuma: 2019. 11. 07.)

Prof. Dr. Kiss László és Prof. Dr. Lévy Miklós, volt alkotmánybírók is szükségesnek érezték, hogy kifejtsék véleményüket az ügyben, mivel korábban számos, az ügy előzményének is tekinthető határozat meghozatalában, mint alkotmánybírók vettek részt. A két professzor beadványukban¹⁷ elsősorban nem a törvény tartalmi elemeit kifogásolta, hanem annak megalkotását. Véleményük szerint a törvény elfogadása előtt nem végeztek kellő hatásvizsgálatot. Megkérdőjelezzik, hogy valóban az Alaptörvényben szükséges-e szabályozni a tárgykört, továbbá a magatartás szabálysértéssé nyilvánítását is, mivel a kitűzött célt más eszközökkel is el lehetne érni. A szabályozást ellentétesnek találják a Nemzeti Hitvallás, mely az elesettek és a szegények megsegítésének kötelezettségét vallja. A volt alkotmánybírók felhívják az Alkotmánybíróság figyelmét, hogy korábbi határozataikról csak alapos alkotmányjogi indokkal tudnak eltérni.

A Magyar Helsinki Bizottság, az Utcajogász Egyesület és a Társaság a Szabadságjogokért civil szervezetek által létrehozott Szabálysértési Munkacsoport beadványában¹⁸ arra hivatkozik, hogy a törvény egyrészt nemzetközi jogi kötelezettségekbe ütközik, másrészt szembe megy az Alaptörvény más rendelkezéseivel: „*sérti a normavilágosság követelményét, ezáltal a jogállamiság elvét, a diszkrimináció tilalmát, az emberi méltósághoz, a magánélet védelméhez és a tulajdonhoz való jogot, továbbá a tisztességes eljárás-hoz a hatékony jogorvoslat-hoz és a személyi szabadsághoz való jogot.*”¹⁹ Emellett felhívja a figyelmet a hajléktalanokat ellátó rendszer hiányosságaira, ezen belül is a menedékeken található férőhelyek hiányára. Alkalmatlannak tartja a hajléktalanság problematikájának kezelésére, illetve annak kezelését más ágazatokban történő változtatásokkal látja megoldhatónak.

Az Állatmentő Szolgálat Alapítvány beadványa²⁰ az eddigiek képest egy teljesen más szemszögből közelítette meg a szabálysértési törvény új rendelkezéseit. Az Alapítvány arra hívta fel a figyelmet, hogy bár Magyarországon több ezer hajléktalannak van valamilyen állata, a törvényhozó erre a törvény módosításakor nem gondolt. A törvény tartalmaz a hajléktalan ingóságaira vonatkozó szabályozást az őrizetbe vétel idejére, azonban az, hogy az őrizetbe vétel ideje alatt mi a teendő a hajléktalanok állataival, kimaradt a szabályozásból. Emellett beadványában számos fontos kérdést is felvetett az Alapítvány, például, hogy kóbor állat-e a hajléktalan állata, mi történik az állatokkal, amíg a hajléktalan őrizetben van és ki a felelős, ha ez idő alatt az állat megharap valakit, mi a helyzet az oltatlan állatokkal, milyen kárpótlást kap a hajléktalan, ha esetleg elveszik, elkóborol az állata az őrizetben töltött idő alatt stb.

5. Az Alkotmánybíróság határozata

Az Alkotmánybíróság döntése meghozatala előtt állásfoglalást kért az érintett minisztériumoktól és három, hajléktalan személyekkel foglalkozó szervezettől.

Az állásfoglalások és a korábban ismertetett indítványok, beadványok minden tekintetben eltérnek egymástól. Már elolvasásuk nélkül, ránézésre feltűnik, hogy az állásfoglalások terjedelme jóval rövidebb az indítványokhoz képest. Ezzel nem is lenne alapvetően probléma, ha tömörebben, de elfogadható, erős érveket sorakoztatnának fel.

¹⁷ Dr. Kiss László és Dr. Lévy Miklós indítványa. Forrás: http://public.mkab.hu/dev/dontesek.nsf/0/2ba8668e09472db8c1258337004bc40a/%24FILE/III_1628_2018_14_amicus_Kiss_L%C3%A1szl%C3%B3_L%C3%A9vy_Mikl%C3%B3s.pdf (A letöltés dátuma: 2019. 11. 07.)

¹⁸ A Szabálysértési Munkacsoport beadványa. Forrás: https://szabalyserter.hu/wp-content/uploads/2018/12/Amicus-curiae_Szabstv178B_MHB_TASZ_UJ.pdf (A letöltés dátuma: 2019. 11. 14.)

¹⁹ Forrás: <https://tasz.hu/cikkek/megvedi-e-az-alkotmanybirosag-a-hajlektalan-embereket> (A letöltés dátuma: 2019. 11. 30.)

²⁰ Az Állatmentő Szolgálat Alapítvány beadványa. Forrás: [http://public.mkab.hu/dev/dontesek.nsf/0/2ba8668e09472db8c1258337004bc40a/\\$FILE/III_1628_2_2018_%C3%A1ll%C3%A1sfo%glal%C3%A1s_%C3%A1llat-ment%C5%91_alap%C3%ADtv%C3%A1ny_anonim.pdf](http://public.mkab.hu/dev/dontesek.nsf/0/2ba8668e09472db8c1258337004bc40a/$FILE/III_1628_2_2018_%C3%A1ll%C3%A1sfo%glal%C3%A1s_%C3%A1llat-ment%C5%91_alap%C3%ADtv%C3%A1ny_anonim.pdf) (A letöltés dátuma: 2019. 10. 31.)

A Magyar Máltai Szeretetszolgálat állásfoglalása²¹ szerint a szabálysértési törvény alkalmas a hajléktalanság problémájának kezelésére. A további érvelésből úgy érezhető, hogy a Szeretetszolgálat állásfoglalása nem a törvény alkalmasságát kérdőjelezi meg, sokkal inkább a hajléktalanok alkalmatlanságát a szolgáltatások igénybevételére. Ezt a különböző betegségekkel, fóbiákkal, alkoholizmussal és ezen személyek összeférhetetlen viselkedésével indokolja. Majd végezetül az Alkotmánybíróság döntéséhez „Isten áldását” kéri.

A Hajléktalanokért Közalapítvány, mely az EMMI hajléktalanügyi háttér szervezete, véleményében²² nem sokkal tért el a Magyar Máltai Szeretetszolgálat állásfoglalásától. Állásfoglalásuk szerint elegendő férőhely áll rendelkezésre a hajléktalanok számára a különböző menedékhelyeken. Úgy vélik, hogy a hatályba lépő új szabályozással megszüntethető a hajléktalanság problémája.

A Menhely Alapítvány ezzel szemben egy más álláspontot fogalmazott meg. Állásfoglalásuk²³ szerint a menedékhelyek már így is maximális telítettséggel működnek és nincs kapacitásuk további hajléktalan személyek befogadására. Kifejtik, hogy nem csak nem áll rendelkezésre elegendő férőhely, de pont azok, akik a hajléktalanok közül is a legjobban rászorulók (betegek, önellátásra képtelenek, terhesek), megfelelő intézményrendszer hiányában, nem jutnak ellátáshoz. Indoklásuk részletezi azt is, hogy ezen szolgáltatások és férőhelyek önkéntes alapon vehető igénybe. Az, hogy az igénybe nem vételüket szabálysértéssé minősítette a jogalkotó, nem tekinthető önkéntesnek, ez pedig az ott-

tartózkodásuk során különböző problémák kiváltója lehet.

Az Emberi Erőforrások Minisztériuma, az Igazságügyi Minisztérium és a Belügyminisztérium közös állásfoglalást²⁴ nyújtott be az Alkotmánybírósághoz, melyben megindokolják a szabályozás szükségességét és jogszerűségét. A minisztériumok a hajléktalanság problémáját kiemelt problémának tekintik, ezért szükséges azt alaptörvényi szinten szabályozni. Álláspontjuk szerint elegendő férőhely van a különböző menedékhelyeken minden hajléktalan számára és alapvető együttműködési kötelezettségét szegi meg az a hajléktalan ember, aki nem veszi igénybe ezeket a szolgáltatásokat. A hajléktalanok többek közt közegészségügyi és közbiztonsági problémákat generálnak. A kötelező őrizetbe vételt azzal indokolják, hogy mivel egy utcán elő hajléktalannak nincs állandó tartózkodási helye, az eljárást nehezíteni későbbi felkutatásuk.

Az Alkotmánybíróság 19/2019 (VI.18.) számú határozatában a szabálysértési törvény 178./B § szakasz alkotmány-ellenességének megállapítására és annak megsemmisítésére irányuló indítványokat elutasítja, továbbá a megállapítja, hogy a tárgyi törvény vonatkozásába „alkotmányos követelmény, hogy a szabálysértési szankció alkalmazására csak akkor kerüljön sor, ha a hajléktalan személy ellátórendszerben való elhelyezése a cselekmény elkövetésekor igazolhatóan biztosított volt.”²⁵ Az AB határozathoz tartozik egy párhuzamos indokolás és 4 különvélemény, melyhez további két alkotmánybíró is csatlakozott, így tehát a döntés egyáltalán nem mondható egyhangúnak.

²¹ A Magyar Máltai Szeretetszolgálat állásfoglalása. Forrás: [http://public.mkab.hu/dev/dontesek.nsf/0/2ba8668e09472db8c1258337004bc40a/\\$FILE/III_1628_2018_13_%C3%A1ll%C3%A1sfoglal%C3%A1s_Magyar_M%C3%A1ltai_%20Sz_Sz.pdf](http://public.mkab.hu/dev/dontesek.nsf/0/2ba8668e09472db8c1258337004bc40a/$FILE/III_1628_2018_13_%C3%A1ll%C3%A1sfoglal%C3%A1s_Magyar_M%C3%A1ltai_%20Sz_Sz.pdf) (A letöltés dátuma: 2019. 10. 28.)

²² A Hajléktalanokért Közalapítvány állásfoglalása. Forrás: [http://public.mkab.hu/dev/dontesek.nsf/0/2ba8668e09472db8c1258337004bc40a/\\$FILE/III_1628_12_2018_%C3%A1ll%C3%A1sfoglal%C3%A1s_Hajl%C3%A9ktalanok%C3%A9rt_K%C3%B6zalap%C3%ADtv%C3%A1ny.pdf](http://public.mkab.hu/dev/dontesek.nsf/0/2ba8668e09472db8c1258337004bc40a/$FILE/III_1628_12_2018_%C3%A1ll%C3%A1sfoglal%C3%A1s_Hajl%C3%A9ktalanok%C3%A9rt_K%C3%B6zalap%C3%ADtv%C3%A1ny.pdf) (A letöltés dátuma: 2019. 10. 28.)

²³ A Menhely Alapítvány állásfoglalása. Forrás: [http://public.mkab.hu/dev/dontesek.nsf/0/2ba8668e09472db8c1258337004bc40a/\\$FILE/III_1628_22_2018_%C3%81ll%C3%A1sf_MenhelyA_anonim.pdf](http://public.mkab.hu/dev/dontesek.nsf/0/2ba8668e09472db8c1258337004bc40a/$FILE/III_1628_22_2018_%C3%81ll%C3%A1sf_MenhelyA_anonim.pdf) (A letöltés dátuma: 2019. 10. 28.)

²⁴ Forrás: [http://public.mkab.hu/dev/dontesek.nsf/0/2ba8668e09472db8c1258337004bc40a/\\$FILE/III_1628_18_2018_%C3%A1ll%C3%A1sfogl_Bel%C3%BCgymin_anonim.pdf](http://public.mkab.hu/dev/dontesek.nsf/0/2ba8668e09472db8c1258337004bc40a/$FILE/III_1628_18_2018_%C3%A1ll%C3%A1sfogl_Bel%C3%BCgymin_anonim.pdf) (A letöltés dátuma: 2019. 10. 28.)

²⁵ 19/2019 (VI.18.) számú AB határozat. Forrás: [http://public.mkab.hu/dev/dontesek.nsf/0/2ba8668e09472db8c1258337004bc40a/\\$FILE/19_2019%20AB%20hat%C3%A1rozat.pdf](http://public.mkab.hu/dev/dontesek.nsf/0/2ba8668e09472db8c1258337004bc40a/$FILE/19_2019%20AB%20hat%C3%A1rozat.pdf) (A letöltés dátuma: 2019. 11. 18.)

Az Alkotmánybíróság először is megállapította, hogy az AB-t nem kötik korábbi határozatai, mert mind az Alaptörvény, mind a Szabs.tv. rendelkezései a korábbiakhoz képest gyökeresen megváltoztak.

Határozatuk indokolása szerint az életvitelszerű közterületen tartózkodás sérti az alkotmányos védelem alatt álló közcélú közterület használatot, ezért indokolt ellene fellépni. A szabálysértési törvény az együttműködési kötelezettség szándékos megszegését szankcionálja.

A törvény nem diszkriminatív, mivel a benne foglalt magatartásokat „bárki” megvalósíthatja, így nem mondható ki, hogy az kifejezetten a hajléktalanok ellen irányulna. A tiltás nem csupán egy társadalmi csoport számára tiltja az életvitelszerű közterületen tartózkodást, hanem az mindenki számára tilos.

Nem megalapozott, hogy a Szabs.tv. rendelkezései értelmezhetetlenek és ezért alkalmazhatatlanok lennének. Továbbá a törvény nem sérti a normavilágosság követelményét és a jogbiztonságot.

Az életvitelszerű lakhatás fogalmát az Alkotmánybíróság véleménye szerint nem lehet taxatív felsorolással meghatározni. A jogalkalmazó feladata, hogy az eset összes körülményének figyelembevételével eldöntse-e, hogy közterületen életvitelszerű lakhatást valósít-e meg az adott magatartással az elkövető.

A törvényben meghatározott eljárási rend és a kötelező őrizetbe vétel nem sérti az egyenlő bánásmódhoz, a személyi szabadsághoz és a tisztességes eljáráshoz való jogot. A törvény többoldalú garanciarendszert tartalmaz a szabadságelvonás maximalizálása érdekében és hatékony jogorvoslati lehetőséget biztosít.

Az emberi méltósághoz való jog kapcsán az AB kimondta, hogy az utcán élés nagyobb mértékben sérti az emberi méltóságot, mint az elkerülésére létrehozott intézményrendszer. Továbbá nem tartja bizonyítottnak, hogy a hajléktalanok számára nem áll rendelkezésre elegendő férőhely a menedékhelyeken és nem igazolt, hogy a hajléktalanokat

ellátó intézményekben nem megfelelő bánásmódot alkalmaznának.

Dr. Pokol Béla alkotmánybíró párhuzamos indokolása szerint a tovább erősíti a törvény alkotmányosságát a határozatban előírt alkotmányos követelmény.

A határozat mellett Dr. Czine Ágnes, Dr. Juhász Imre, Dr. Stumpf István és Dr. Schanda Balázs alkotmánybírók különvéleménye olvasható. Dr. Schanda Balázs különvéleményéhez csatlakozott továbbá Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó és Dr. Szalai Péter is.

Dr. Czine Ágnes indokolása szerint a törvény alkotmányellenes. Az alkotmánybíró nem ért egyet a korábbi AB határozatok figyelmen kívül hagyásával. Továbbá véleménye szerint a jogalkotó nem hozhat létre önkényesen új büntetendő magatartásokat. Szerinte a szabálysértési törvény a 178./B § szakasza elfogadásával elvesztette a közigazgatás-ellenes magatartásokat szankcionáló szerepét és „bagatell büntetőjogi” jellege vált dominánssá. A törvényben szereplő szabályozásnak nincs legitim indoka, nem következik az Alaptörvény rendelkezéseiből, hogy azt büntetni kell. Az életvitelszerű közterületen tartózkodás azért sem minősülhet szabálysértésnek, mert hiányzik a szabálysértés egyik feltétele, azaz a társadalomra veszélyessége. A törvény pedig a normavilágosság követelményét sérti azzal, hogy nem határozza meg, hogy két figyelmeztetési alkalom közt mennyi időnek kell eltelnie. A figyelmeztetések közti időtartammal kapcsolatos hiányosságokra az alkotmánybíró egy konkrét példát is hozott az egyik indítványból, melyet a későbbiekben ismertetett példák közt mutatok be.

Dr. Juhász Imre alkotmánybíró szerint az alkotmányos követelmény előírására az Alkotmánybíróságnak nem volt alkotmányos lehetősége.

Dr. Schanda Balázs különvéleménye szerint, melyhez Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó és Dr. Szalay Péter alkotmánybírók is csatlakoztak, az Alaptörvényből nem

következik az életvitelszerű közterületen tartózkodás büntetethősége. Az alkotmánybíró továbbá úgy gondolja, hogy a törvény célja nem egyezik az Alaptörvény céljával, ugyanis a törvény célja a hajléktalanok ellátórendszerbe történő bevonásával ellentétben, azok megbüntetése.

Dr. Stumpf István véleménye szerint, amíg az életvitelszerű közterület tartózkodás egyéb sérelmet nem okoz, addig nincs ok a büntetendőségre. Az alkotmánybíró az AB határozatának indokolását is hiányosnak tartja.

6. Példák a gyakorlatból

6.1. A Pesti Központi Kerületi Bíróság esete

A Pesti Központi Kerületi Bíróság indítványában ismeretet esetben, melyre Dr. Czine Ágnes alkotmánybíró is hivatkozik különvéleménye indokolásban egy hajléktalan férfi került a bíróság elé életvitelszerű közterületen tartózkodás szabálysértése miatt. A férfi, nem sokkal a törvény elfogadás után 2018. október 19. napján 15 óra 10 perckor a Budapesti Móricz Zsigmond körtéren feküdt a földön. Eközben egy műanyag edényben tartott élelme, holmija tárolására szolgáló nagyméretű táskája és pokróca mellette helyezkedett el. A rendőrök kérdésére elmondta, hogy az utcán él, nem jelentkezik bejelentett lakcímmel és nem kívánja semmiféle segítségnyújtó szolgáltatásait igénybe venni. Az intézkedést megelőzően már három alkalommal figyelmeztették, 2018. október 15. napján 11 óra 45 perckor, 2018. október 19. napján 10 óra 40 perckor és 2018. október 19. napján 12 óra 15 perckor. A bíróság az esettel kapcsolatban megállapította, hogy a bíróság elé állítás törvényes feltételei nem állnak fenn, továbbá az Alkotmánybíróság eljárását kezdeményezte²⁶.

6.2. Cs. Béla budapesti hajléktalan esete

Cs. Béla budapesti hajléktalan egy kartonpapíron fekvve valószínűleg a közterületen életvitelszerűen tartózkodás tényállását. A rendőrök állítása szerint Cs. Bélát július 22-én 15.30 és 15.40 között figyelmeztették először. Ezután 23-án éjfél után öt perccel ismételt, másodszorra is figyelmeztették. Harmadszorra 23-án reggel, 6.05-kor figyelmeztették. 23-án délután a rendőrök ismét az utcán találták és őrizetbe vették. Cs. Béla már az első meghallgatás során állította, hogy Őt a rendőrök nem figyelmeztették. Az elsőfokú eljárás során a bírónő figyelmeztette is az elkövetőt, hogy másokat hamisan vádolni bűncselekmény. Cs. Béla szerint a rendőrök nem ajánlották neki az ellátórendszerbe való bevonást, csupán megkérték, hogy 10 percre hagyja el a területet, utána már visszamehet. Ezzel ellentétben a rendőrségi jegyzőkönyvbe az került, hogy az elkövetőnek felajánlották, hogy vegye igénybe egy hajléktalanszálló szolgáltatásait. Cs. Béla állítása szerint ő a közmunkát sem utasította vissza, csupán azt a két közmunka lehetőséget, amit a rendőrök ajánlottak Neki, továbbá állította, hogy a rendőrök azt mondták, hogy nyugodtan visszautasíthatja, nem lesz következménye. Cs. Béla a bíróságon elmondta, hogy nem akar az utcán maradni. A tervei közt szerepel munkát vállalni és munkásszállóra menni. A bírónő ezek után figyelmeztetésben részesítette Cs. Bélát²⁷.

Cs. Béla fellebbezett a bíróság döntése ellen. A másodfokú eljárásban a bíróság kimondta, hogy az elsőfokú határozat meghozatalakor a bíróság olyan súlyos eljárási hibát követett el, ami miatt megsemmisítette az elsőfokú határozatot és új eljárásra ítélte az ügyet²⁸. A bíróság megállapította, hogy az elsőfokú döntés meghozatalok a bíróság nem vette figyelembe az elkövető vallomását, csupán a rendőrségi iratokra támaszkodott, melyek hiányosak voltak. Cs. Béla így újra bíróság elé áll.

²⁶ A Pesti Központi Kerületi Bíróság indítványa. Forrás: http://public.mkab.hu/dev/dontesek.nsf/0/e1e70ec70122e47ec125834c005e5404/%24FILE/III_1704_0_2018_ind%C3%ADtv%C3%A11ny_anonim.pdf (A letöltés dátuma: 2019. 10. 05.)

²⁷ Forrás: https://index.hu/belfold/2019/07/25/hajlektalan_utcan_kozterületen_életvitelszerű_bíróság_figyelmeztetés/ (A letöltés dátuma: 2019. 10. 05.)
²⁸ Forrás: https://index.hu/belfold/2019/09/09/hajlektalan_birosag_felmentes_utcajogasz/ (A letöltés dátuma: 2019. 10. 05.)

6.3. Gyulai István ügye

A pécsi Gyulai István egy padon aludt, amikor a rendőrség igazoltatta. A férfit korábban már háromszor figyelmeztették. Korábbi műtétjei miatt közmunka végzésére nem volt alkalmas, így bíróság elé állították. A bíróság eljárása során a férfi elmondta, hogy csak azért aludt el a padon, mert korábban egy barátjával italozott. Magát nem vallotta hajléktalannak, állítása szerint egy barátja tanyáján él. Amennyiben az idő hidegebbre fordul és fázna a tanyán, akkor a hajléktalanszálló igénybevételétől sem zárkozik el. Mivel a férfi rendelkezik tartózkodási hellyel és az ingóságait is van hol tárolnia, így nem mondható el róla, hogy életvitelszerűen az utcán tartózkodik. A férfit a bíróság felmentette²⁹.

IV. Összefoglalás

Mind a hetedik alkotmánymódosítás előtti, mint az azt követő időszak során találhatunk visszasságokat a hajléktalan szabályozások kapcsán.

A hetedik alkotmánymódosítást megelőző időszokról elmondható, hogy a problémás önkormányzati rendeletek egytől-egyig ugyanazt a szabályozási mintát követik. A problémák fő csoportjai a koldulás, ezen belül is a „néma koldulás” tiltása, a guberálás és az életvitelszerű közterülethasználat köré csoportosulnak. Az ilyen rendeletek a jogvédő-szervezetek vagy az alapvető jogok biztosa indítványára gyakran kerültek az alkotmánybíróság elé, ahol több-kevesebb sikerrel elérték céljukat és a rendeletek megsemmisítésre kerültek. Azonban ahogy Kaposvár, majd a kaposvári példára megalkotott rendeletek

esetében látható, az önkormányzati rendeletek megalkotó különböző szóhasználatokkal és a kellően általános megfogalmazásával sikeresen meg tudták alkotni rendeleteiket kijátszva azokat a „kiskapukat”, melyek miatt az alkotmánybíróság már nem tudta megállapítani alkotmányellenességüket, így a rendeletek végül hatályban tudtak maradni.

A hetedik alkotmánymódosítás utáni időszakban a korábbiakhoz képest más problémák merültek fel a szabályozás kapcsán. Azzal, hogy az Alaptörvény egyértelműen kimondta, hogy tilos életvitelszerűen közterületen tartózkodni, megalapozta a szabálysértési törvény módosításának lehetőségét. Bár az Alkotmánybíróság a Szabs.tv. 178./B § szakaszát nem találta alkotmányellenesnek, mégis elmondható, hogy a törvény értelmezése és alkalmazása egyáltalán nem problémamentes. Az ezzel kapcsolatos problémák egyrészt az életvitelszerű tartózkodás fogalma köré, másrészt a figyelmeztetések és azok közti időtartam köré csoportosulnak. Összességében elmondható, hogy a törvényt módosítás hatálybalépése után hirtelen nagyszámú ügy került a témában a bíróságok elé, később ezek száma jelentősen csökkent. Elég körbe nézni az utcán ahhoz, hogy jól lássuk, a törvénynek nem sikerült elérni a célját, miszerint a hajléktalankokat a szállók igénybevételére szeretnék ösztönözni. Mivel a törvénnyel kapcsolatban még nem olyan rég hozta meg az AB a döntését, így nem alakult ki az alkalmazása vonatkozásán konkrét joggyakorlat, azonban elmondható, hogy a törvény és az Alkotmánybíróság határozata továbbra is kettéosztja a társadalmat és annak alkalmazása a továbbiakban sem lesz problémamentes.

²⁹ Forrás: <https://www.bama.hu/kek-hirek/helyi-kek-hirek/pecsi-hajlektalan-per-pont-kerult-az-ugy-vegere-1597885/> (A letöltés dátuma: 2019. 10. 07.) 2019/2.